

af 1952-loven og de nævnte bestemmelser i straffeloven er gengivet henholdsvis i bilag 1 og 2 til lovforslaget.

Loven af 1952 skal ses på baggrund af erfaringerne fra den tyske besættelse 1940-45 og de første efterkrigsår. Ved straffelovstillægget af 1945, lov nr. 259 af 1. juni 1945, og den senere værnemagerlov, lov nr. 406 af 28. august 1945, blev givet detaljerede straffebestemmelser for de grupper af landsskadelige handlinger, som var begået under besættelsen. Samtidig blev maksimumsstraffen væsentligt forhøjet, og for de groveste forhold indførtes dødsstraf.

I 1948 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at overveje sådanne forslag til ændringer i straffeloven, navnlig kapitlerne 12 og 13, som må anses begrundet i de erfaringer, der er indvundet siden straffelovens vedtagelse i særdeleshed under besættelsen og tiden derefter. Udvalget afgav betænkning i 1949.

Et af hovedformålene med ændringen af straffeloven var at sikre, at det ikke i fremtiden påny efter en krig eller fjendtlig besættelse skulle blive nødvendigt at gennemføre nye eller skærpende straffebestemmelser med tilbagevirkende kraft. Under hensyn hertil foreslog udvalget en gennemgribende revision af straffelovens kapitler 12 og 13 om statsforbrydelser m.v. Da man ikke mente at kunne udelukke, at lovgivningsmagten efter en mulig fremtidig krigs- eller besættelsessituation påny ville blive stillet over for et krav om dødsstraf af samme styrke som efter besættelsen, fandt udvalgets flertal det nødvendigt tillige at åbne mulighed for at idømme dødsstraf for de groveste forbrydelser. Flertallet anførte endvidere, at truslen om dødsstraf formentlig ville have en noget større generalpræventiv virkning over for den type personer, der kunne blive tale om, end truslen om frihedsstraf, ligesom man henviste til straffens karakter af samfundets nødværge over for ydre og indre fjender på linie med egentlige krigshandlinger.

Udvalgets mindretal kunne ikke tiltræde forslaget om at genindføre dødsstraf i borgerlig straffelov. Den generalpræventive virkning af dødsstrafstruslen kunne efter mindretallets opfattelse næppe tillægges større betydning, fordi de forbrydelser, som efter flertallets forslag skulle kunne rammes med dødsstraf, i det væsentlige måtte forventes at blive begået af personer, der som overbeviste tilhængere af en bestemt ideologi eller samfundsform ville være parat til at sætte livet ind som indsats for deres politiske overbevisning. Nødværgebetrægtningen kunne efter mindretallets mening alene føre til at indføre dødsstraf, når den truende situation virkelig forelå eller var umiddelbart overhængende. Mindre-

tallet ville ikke udelukke, at der efter en krig eller besættelse igen kunne opstå stærke krav om indførelse af dødsstraf for visse allerede begåede handlinger, og at det derfor kunne blive nødvendigt at indføre dødsstraf med tilbagevirkende kraft. Man fandt imidlertid, at det almindelige princip om ikke at give straffelove tilbagevirkende kraft i sig selv formentlig ville betyde en svækkelse af kravet om dødsstraf og muligvis i nogle tilfælde medføre, at dødsstraf enten ikke ville blive genindført eller i hvert fald anvendt i mindre omfang i forhold til den situation, hvor der i forvejen var hjemmel til at idømme dødsstraf.

I overensstemmelse med udvalgets forslag blev bestemmelserne om dødsstraf oprindelig indarbejdet i det forslag til ændring af straffeloven, som blev fremsat i 1950 på grundlag af betænkningen. Der henvises til rigsdagstidende 1949-50, tillæg A, spalte 7177-7204. Forslaget blev genfremsat i 1951 (Rigsdagstidende 1950-51, tillæg A, spalte 5803-5820) og igen i 1952 (rigsdagstidende 1951-52, tillæg A, spalte 2613-2628). Under udvalgsbehandlingen i folketinget i 1952 blev forslaget om indførelse af dødsstraf udskilt til et selvstændigt lovforslag. Der henvises til Rigsdagstidende 1951-52, tillæg B, spalte 257-266, folketingets forhandlinger 1951-52, spalte 291, 3163-3239, 3353-3368 og 3382-3383, landstingets forhandlinger 1951-52, spalte 833, 1310 og 1326 samt Rigsdagstidende 1951-52, tillæg B, spalte 2505-2512.

I den militære straffelovgivning har der altid været hjemmel til at anvende dødsstraf eller livsstraf, således som denne strafart normalt betegnes i de militære love.

I tiden indtil den militære straffelov af 1937 kunne livsstraf anvendes såvel i krigs- som i fredstid. Muligheden for at anvende livsstraf blev dog i fredstid praktisk taget ikke udnyttet, og den militære straffelov af 1937 bibeholdt alene adgangen til at idømme livsstraf i krigstid. Samtidig blev antallet af forbrydelser, der kunne medføre denne straf, væsentligt begrænset, ligesom livsstraf, der ikke var fuldbyrdet ved krigens ophør, efter loven automatisk blev omsat til livsvarig fængsel.

Den militære straffelov, der blev vedtaget i foråret 1973, følger samme principper for anvendelsen af livsstraf som 1937-loven, men indebærer en mindre begrænsning i de forbrydelser, der kan medføre livsstraf, navnlig derved, at loven ikke har gentaget den tidligere bestemmelse om, at den, der rømmer til fjenden, kan straffes på livet.

Under behandlingen af forslag til militær straffelov i foråret 1973 drøftede folketingets retsudvalg bl. a., om dødsstraf fortsat skulle bibeholdes i den